

HODOČAŠĆE U ŽIVOTU CRKVE

Predgovor

Religiozni osjećaj kršćanskog naroda u svakom je vremenu nalazio izražaja i u raznim oblicima pobožnosti, kao što su hodočašća, pohodi svetištima, čašćenje relikvija svetaca i dr.

Iz osobne pobožnosti može kršćanin Bogu obećati da će uraditi neko konkretno djelo, između ostalog, obaviti hodočašće. Vjernost danom obećanju izraz je štovanja koje kršćanin duguje Božjem veličanstvu, izraz njegove ljubavi prema dobrom, uvijek vjernom Bogu.

Zadaća je vodstva mjesne, odn. krajevine Crkve, na čelu s biskupima, da – u skladu s važećim crkvenim, odn. liturgijskim propisima - izradi norme, i dadne praktične naputke za sve one koji žele postići što veće duhovne plodove u svojim osobnim ili zajedničkim pobožnostima koje iskazuju prema Isusu Kristu, Presvetoj Djevici i Bogorodici Mariji ili svecima.

Ovdje je riječ o **hodočašću** kršćanina, odn. kršćanske zajednice - jednog od sve omiljenijih oblika njihove pobožnosti. Želja je nas, članova Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine da s jasnim i korisnim uputama izađemo ususret mnogima koji žele krenuti na hodočašće, odn. organizirati hodočašće svoje kršćanske zajednice. Liturgijsko vijeće naše Biskupske konferencije dobilo je zadatak pripremiti prijedlog naputaka za organiziranje hodočašća naših vjernika. Zahvaljujem braći (nad) biskupima na povjerenju, a zahvaljujem i članovima Vijeća, osobito dr. fra Benediktu Vujici, koji su pripremili za tisak zatražene upute. Molim Boga da one budu od duhovne koristi svima vama koji se njima budete poslužili.

Ovim praktičnim, osobito pastoralno liturgijskim uputama pridružujemo i „Pismo upraviteljima svetišta“ koje smo nedavno dobili od Kongregacije za kler. I ono će sigurno dobro doći svima koji se brinu za što veće duhovne plodove u hodočasničkim mjestima.

A sada još nekoliko osobnih riječi Tebi, dragi hodočasniče.

Odlučio si poći zajedno s drugima, ili pak sam, na hodočašće u jedno od svetišta ili značajnijih mjesta sabranosti i molitve u Tvome bližem ili daljem okruženju. Postaješ tom svojom odlukom jedan od mnogobrojnih hodočasnika, ne samo iz naše Crkve i naroda, nego i iz drugih naroda i krajeva širom zemaljske kugle. Krećeš na put pješice - kroz nekoliko sati, možda i dana - ili pak autobusom, vlakom, osobnim autom, možda zrakoplovom ili brodom.

Nije to ni pješačenje ni vožnja kao neka druga, jer za Tebe kao hodočasnika dobivaju i pješačke staze i ceste i pruge novo značenje, poprimaju egzistencijalnu dubinu. Ti nisi samo na putu, na cesti, nego Ti hodaš stazom svog života.

Kao hodočasnik Ti ne težiš tek za nekim izmjeničnim dnevnim ciljevima ili događajima, nego putuješ i težiš prema jednom cilju i zbog toga cilja je i sve ono drugo što Ti se usput događa ili što doživljavaš.

Tvoje hodočašće prema svetištu, svetom mjestu ili svetim osobama samo su simbol i poredba da si Ti osobno na putovanju prema Gospodinu, svome Stvoritelju, svome Prijatelju i Spasitelju, prema Bogu koji Te dobro poznaje i koji Te neizmjerljivo voli.

Na putovanju prema Njemu Ti susrećeš najprije samoga sebe. Ali Ti se ujedno otvaraš i drugima, koji s Tobom

hodočaste, koji Te prate na Tvom hodočašću ili koji Te na hodočašću, osobito u hodočasničkom mjestu primaju.

Tijekom hodočašća Ti otkrivaš i upoznaješ Onoga koji je već s Tobom i prije nego što si se Ti uputio prema Njemu. I koji će Te dočekati kada jednom budeš stigao na cilj svoga zemaljskog hodočašća i kada ćeš morati prijeći prag života. Tada ćeš ostati kod Njega zauvijek. „NEBO“ – tako taj trajni ostanak kod Boga naziva Biblija.

Upamti! Naš ovozemaljski život je hodočašće. Mi smo trajno na putovanju – na hodočašću u vječnu Domovinu. Radujemo se da na tom putovanju nismo sami. S nama je On, Bog, naš Stvoritelj i Spasitelj, s nama su i toliki članovi Kristove Crkve – one proslavljene, one trpeće i ove putujuće. Budimo i mi svjesno na tom putovanju s njima svima! Kao članovi Božjeg naroda stupamo uskom ali najsigurnijom stazom Kristova križa – iz slavlja u slavlje, navješćujući Kristovo vazmeno otajstvo „dok on ne dođe“ (1 Kor 11, 26) – prema nebeskoj gozbi, kada svi Božji izabranici budu sjeli za stol u Božjem kraljevstvu.

Neka i Tebi na Tvom životnom hodočašću budu od pomoći i ove slijedeće stranice.

Banja Luka, 22. listopada 2011 - na spomendan bl. Ivana Pavla II., najvećeg i najplodnijeg kršćanskog hodočasnika svih vremena.

*Franjo Komarica,
biskup banjolučki i predsjednik
Vijeća za liturgiju BKBIH*

HODOČAŠĆE U ŽIVOTU CRKVE

1. Prethodne napomene

Hodočašće spada u najstarija religiozna iskustva čovječanstva neovisno o kulturnoj ili vjerskoj pripadnosti. To je pojava koja je poznata i prije redakcije Biblije i susreće se skoro u svim religijama svijeta: u starom Egiptu, Grčkoj, Indiji, u židovstvu, kršćanstvu i u islamu. Ukratko, putovanje sa religioznom motivacijom poznavali su ljudi svih poznatih religija i ono je svugdje imalo religioznu dimenziju. To sveopće religiozno iskustvo jest tipičan izražaj pučke pobožnosti.

Hodočašće je, dakle, putovanje vjernika u neko svetište, sveto mjesto, gdje su ljudi iskusili posebnu Božju blizinu i očitovanje njegove blagotvorne božanske moći, kako bi i sami doživjeli Božju blizinu, očitovali svoje bogoštovlje te izmolili pomoć u svojim potrebama. Hodočašće je, dakle, traženje Boga i susret s njime u bogoštovnom ozračju. Stoga se za pohod takvom svetom mjestu obično priprema obredima pokore i obavlja se zborno.

U židovsko-kršćanskom svijetu svetište ima ulogu spomen-znaka na neki prošli Božji milosni zahvat koji ostaje djelotvoran u vremenu i zato se tu dolazi da bi se osobno i zborno izrazilo bogoštovlje te izmolila Božja spasonosna milost u nekoj konkretnoj potrebi. Eto, to je razlog zašto je povijest Crkve ispunjena hodočašćima u povijesna mjesta Jeruzalema i Rima, u mjesta gdje se čuvaju uspomene na mjesta koja je Krist posvetio svojim Pashalnim otajstvom, kao i u mjesta gdje se čuvaju uspomene mučenika i svetaca, uključujući tu i brojna marijanska svetišta.

Hodočašće simbolizira iskustvo čovjeka putnika koji, tek što izide iz majčina krila, odmah se u vremenu i prostoru upućuje prema nebeskom Jeruzalemu. Čovjek je, dakle, po svojoj naravi hodočasnik, putnik, *homo viator*. A ovozemaljska svetišta se promatraju kao vidljivi znakovi nebeskog Jeruzalema i ostaju izvorišta na koja se svraćamo da bismo se na tom putovanju osvježili, obnovili i ojačali.

2. Zamke u organizaciji hodočašća

Hodočašća u naše vrijeme bilježe novi zamah kako zbog lakše i veće pokretljivosti današnjeg čovjeka, tako i zbog širenja udobne mreže nacionalnih i međunarodnih veza posredstvom dobro organiziranih turističkih agencija. Hodočašća se ipak ne bi smjela brkati sa turističkim i ekološkim izletima, niti sa kulturno-znanstvenim putovanjima, iako su i neki od tih sadržaja prisutni i u vjerskim hodočašćima.

Redovito je naime oko svetišta organizirana cijela industrija suvenira i zabave te se u hodočasnička putovanja sve više uvlači potrošački duh, pa se i sama hodočašća, pokornički ophodi i dragocjeno duhovno raspoloženje, pretvaraju u luksuzna putovanja, u razgledanje kulturnih spomenika, u bezbrižnu zabavu, trgovački interes i čisto turističke izlete.

U pojavi turističkog hodočašća što ga organiziraju turističke agencije sa svojim vodičima, kao i u hodočašćima što ih iz župne zajednice organiziraju pojedini vjernici prema odredištima s upitnom vjerodostojnošću, kriju se često puta sumnjivi interesi i manipulacija vjerskim osjećajima. Zato pastoralni djelatnici imaju posebnu odgovornost što u svezi s tim i kako propagiraju ili podržavaju.

Ispravnom vrednovanju hodočašća dalo je u zadnjem desetljeću 20. stoljeća značajan doprinos *Papinsko vijeće za pastoral selilaca i putnika: 1992.* je organiziralo u Rimu *prvi* međunarodni kongres o hodočašću, a 1998. u Efezu i *drugi*. Zatim je 1998. isto Vijeće objavilo dokument *Hodočašće velikog jubileja 2000.*, a 1999. dokument *Svetište kao spomen, prisutnost i proroštvo Boga živoga.* I konačno je o hodočašću i svetištu 2001.g. dala jasna načela i praktične smjernice *Kongregacija za bogoštovlje i stegu sakramenata* u veoma značajnom dokumentu *Direktorij o pučkoj pobožnosti i liturgiji*; u njemu je cijelo 8. poglavlje posvećeno pitanjima hodočašća i svetišta (usp.*Direktorij [= D] 261-287: KS, Zagreb 2003, str. 213-235).*

3. Hodočašća u Svetom Pismu

U navedenim papinskim dokumentima se govori iscrpno o modelima hodočašća u Bibliji. U SZ se ističu hodočašća Abrahama, Izaka i Jakova u *Sikem, Betel i Mamru*, gdje im se Bog očitovao i obvezao da će im dati obećanu zemlju. Zatim, za plemena koja su izašla iz Egipta postaje svetim mjestom hodočašća gora *Sinaj*, gdje se Bog objavio Mojsiju i sklopio savez sa svojim izabranim narodom. Sinaj je zato postao simbolom putovanja prema obećanoj zemlji uz stalnu moćnu Božju zaštitu čija se prisutnost očitovala u Kovčegu i Šatoru. Kasnije pak, grad *Jeruzalem*, nakon što je u njegovu Hramu smješten zavjetni Kovčeg, postaje židovski sveti grad i cilj žuđenih hodočašća svakog židova-vjernika, naročito u povodu proslave blagdana Pashe.

Iz novozavjetnih spisa se vidi da je i Isusova obitelj hodočastila u sveti grad Jeruzalem radi godišnjeg slavlja Pashe (Lk 2,41). Prema Ivanovu evanđelju i sam je Isus tijekom svoga javnog djelovanja dolazio u Jeruzalem s

apostolima i kao hodočasnik (11,55-56). A Luka, štoviše, prikazuje Isusovo javno djelovanje kao otajstveno hodočašće prema Jeruzalemu, kao mesijanskom gradu, mjestu svoje pashalne žrtve, svoga prijelaza s ovoga svijeta k Ocu (9,51 – 19,45).

4. Kršćansko hodočašće

Iako su Isus i apostoli prakticirali tradicionalna židovska hodočašća, kršćani prvobitne Crkve nisu nastavili taj običaj, jer je bogoštovno zajedništvo Židova i kršćana prekinuto zbog pokrenutoga progonstva kršćana od strane ondašnje vladajuće elite židovskog naroda, a uskoro zatim su i rimske vlasti nastavile još žešći i krvaviji progon kršćana. Ali nakon dobivene slobode osobnog i javnoga kršćanskog bogoštovlja početkom 4. stoljeća, kršćani su osjetili potrebu hodočastiti u mjesta Isusova života u kojima su se zbili glavni događaji njegova mesijanskog poslanja te na tim mjestima čuvati i njegovati uspomenu na glavne misterije svoga otkupljenja.

Zbog brojnih poteškoća, naročito zbog udaljenosti i raznih drugih opasnosti onoga vremena, počela su se organizirati zajednička hodočašća. Prvotna odredišta kršćanskih hodočašća, dakako, bila su mjesta Svete Zemlje na kojima je Isus objavio i ostvario Božji pradavni naum o otkupljenju ljudskog roda, a zatim Rim i druga značajnija mjesta kršćanskih prostora, posvećena djelovanjem i grobovima apostola i brojnih mučenika prvih stoljeća povijesti Crkve. Tim mjestima pridodana su kasnije i druga, osobito brojna marijanska svetišta. **U želji da se ta mjesta neposredno upoznaju te u jednom novom iskustvu doživi susret s Bogom i svetim osobama tih mjesta, krije se glavni razlog ovih hodočašća.**

Zato je u navedenim papinskim dokumentima istaknuta novost kršćanskog poimanja hodočašća i njegove duhovne dimenzije. Iako za kršćane ne postoji zakonska obveza hodočašćenja, Crkva je ipak, zbog postojećeg suglasja između Kristova nauka i duhovnih vrijednosti hodočašća, priznala zakonitim taj oblik pučke pobožnosti, cijeni ga i preporučuje, jer vjernike potiče na obraćenje, podržava kršćanski život i promiče apostolsku revnost (usp. *D 281; B 404*).

5. Duhovnost kršćanskog hodočašća

Kršćanska zavjetna hodočašća sadrže više duhovnih dimenzija. U navedenom *Direktoriju o pučkoj pobožnosti i liturgiji* Kongregacije za bogoštovlje i stegu sakramenata navedeno ih je šest. To su: *eshatološka, pokornička, slavljenička, bogoštovna, apostolska i zajedničarska dimenzija*.

1. *Eshatološka dimenzija* se očituje već u samome putovanju, jer hodočašće, hod prema svetištu, je slika čovjekova hoda prema nebeskom Jeruzalemu, prema onostranoj realnosti života, pomaže da si posvjestimo tu putničku oznaku svoga života usmjerenog prema obećanoj vječnoj domovini u nebeskom Kraljevstvu. Zato se događaj izlaska Izraelskog naroda iz egipatskog ropstva i hoda prema obećanoj zemlji, doživljava i u duhovnosti kršćanskog hodočašća, jer hodočasnik zna da „nemamo ovdje trajnoga grada“ (*Heb 13,14*).

2. *Pokornička dimenzija* je svakako jedna od njegovih glavnih oznaka, jer se od početka, uz bogoštovnu nakanu, hodočašće shvaća kao obraćenički hod i pokornički čin, a svetište kao mjesto obraćenja i oprosta. Idući prema svetištu, svjestan svoje grešnosti i neusklađenosti života sa zahtjevima vjere, hodočasnik treba

vidjeti u svetištu milosnu prigodu da pristupi sakramentu pomirenja te da se iz njega vratiti s odlukom da će ubuduće uložiti više truda oko usklađivanja života sa zahtjevima vjere, odlučnije se usmjeriti prema Bogu i nastojati živjeti novim životom.

3. *Slavljenička dimenzija* je također tijesno povezana sa hodočašćem jer se u njemu susreću mnogi razlozi slavlja: radost drugačijeg susreta s Bogom u njegovu svetištu, radost novog iskustva vjere, radost zbog doživljaja kršćanskog zajedništva i uzajamnog prijateljstva, te radost koja, izlaskom iz svakidašnje monotonije života i odmora od redovitih napora, stvara duhovno raspoloženje za novim i osmišljenim poletom života iz vjere i po vjeri.

4. *Bogoštovna dimenzija* je bitna, glavna i izvorna oznaka hodočašća, jer je ono u svojoj biti bogoštovni čin. U srcu svakog hodočašća je povlašteni susret s Bogom u raznim oblicima bogoštovlja, kako onim strogo liturgijskim, tako i u činima iz područja pučke pobožnosti. To su oblici hvale i klanjanja, zatim molitveni vapaji za posebne milosti u raznovrsnim životnim potrebama ili zahvalnice za već primljene milosti, pobožno obavljanje nekog osobnog zavjeta, te molitve za oprostjenje učinjenih grijeha uz prethodno iskreno kajanje i odluku za promjenom života usklađenog prema zahtjevima vjere. Veoma često molitve hodočasnika su upućene također Bl. Djevici Mariji, anđelima i svecima kao prepoznatim zagovornicima kod Boga; opravdano, jer su sveci znakovi Božje djelotvorne ljubavi i prisutnosti u svijetu, kao i uzori dosljednog života po vjeri i iz vjere.

5. *Apostolska dimenzija* je slabije doživljavana i manje prisutna u svijesti hodočasnika. Zato Direktorij (br. 286) upozorava na stanovitu podudarnost hodočašća sa putovanjem Isusa i njegovih učenika putovima Palestine kako bi navijestili evanđelje spasenja. To bi trebala biti

poruka i želja Crkve da hodočasnici shvate svoje putovanje kao navještaj vjere, a sebe kao putujuće navjestitelje Kristove radosne vijesti spasenja.

6. *Zajedničarska dimenzija* spada u najvidljivije oznake hodočašća. Tu se naime vjernici osjećaju ne samo međusobno tijesno povezanim teološkim krepostima vjere, nade i ljubavi, nego i u zajedništvu sa svim hodočasniciima svijeta i s vjernicima mjesne Crkve. Ipak se hodočasnici osjećaju poglavito u zajedništvu s Kristom koji s njima hodi kao nekoć s učenicima na putu u Emaus (*Lk 24, 13-35*), da bi ga u tom mjestu na izuzetan način doživjeli i prepoznali u lomljenu kruha i u novom iskustvu bogoštovnog susreta s njim (usp. *D 286*).

6. Odvijanje hodočašća

Dobar ishod hodočašća, kao bogoštovnog putovanja, i njegovi duhovni plodovi, ovise o njegovoj organizaciji i odvijanju. Molitva ga treba prožimati, a Božja riječ mu treba biti voditeljicom, hranom i potporom. Sigurnost pozitivnog ishoda hodočašća uvjetovana je **osmišljenim i uređenim odvijanjem svake njegove faze**. To su: **polazak i putovanje, dolazak i boravak u svetištu te zaključak hodočašća**.

Polazak hodočasnika bi trebao biti primjereno obilježen molitvenim skupom u župnoj ili nekoj drugoj prikladnoj crkvi. Ako je zgodno moglo bi se započeti prigodnim euharistijskim slavljem ili dijelom liturgije časova ili nekim drugim liturgijskim činom, a svaki od ovih oblika molitve polaska može se završiti posebnim blagoslovom hodočasnika prema predloženom uzorku u obredniku *Blagoslovi* (usp. *B 409-419*: KS, Zagreb 2007, str.155-158).

Na samom putovanju **ne smije se pretjerati** sa usmenim molitvama i pjesmama, već treba ljudima dati što više prostora za osobno razmišljanje i odmor, jer dugo putovanje je po sebi i veliki fizički napor, pogotovu ako se radi o ljudima druge životne dobi. Ipak **na domak svetišta** trebala bi molitva biti snažnije obilježena. Preporučuje se da se ta posljednja dionica puta, barem jedan mali dio, ako je zgodno, prijeđe pješice, procesijski, u molitvi i pjesmi (usp. D 287). Na domak svetišta dobro bi bilo podsjetiti se na moralnu katehezu psalmiste koju daje na pitanje *tko smije prebivati u šatoru Gospodnjem i u svetištu njegovu* te odgovara: „*Onaj samo tko živi čestito, koji čini pravicu i istinu iz srca zbori, koji ne kleveće jezikom, koji bližnjem zla ne nanosi i ne sramoti susjeda svoga ...koji ne daje novca na lihvu i ne prima mita protiv nedužna* " (Ps 15,2-6).

Dolazak i boravak u svetištu, jer je to svrha i cilj hodočašćenja, treba biti **najsnažnije obilježen bogoštovnim ozračjem, osobnom i zajedničkom molitvom**. Prvi susret sa samim svetištem, ako je moguće, trebao bi biti kraći molitveni skup i susret sa čuvarom svetišta, koji bi, nakon ulazne pjesme i kraće molitve, pozdrava i blagoslova hodočasnika, trebao dati osnovne informacije o svetištu, povijesne i duhovne, zatim izložiti program i vrijeme liturgijskih slavlja, a potom dati i druge upute praktične naravi kako bi hodočasnici mogli zadovoljiti svoje duhovne i druge potrebe. Pretpostavka za postizanje duhovnih plodova hodočašća jest osobno obraćenje potvrđeno u sakramentu pomirenja, ukoliko to nije obavljeno prije samog polaska, a vrhunac hodočašća je euharistijsko slavlje, kao i osobne hvalbene i prozbene molitve te izvršavanje osobnog zavjeta.

Zaključak hodočašća trebao bi isto tako biti primjereno obilježen molitvenim skupom u crkvi svetišta.

To je molitva zahvale Bogu za dar hodočašća i molitva za potrebitu pomoć u obnovljenoj odluci za provedbu dosljednijeg života po načelima vjere po povratku u mjesto svoga boravka. I za taj trenutak je predložen uzorak blagoslova u obredniku *Blagoslovi* (br. 420-430), prilagođujući ga na prikladan način konkretnim okolnostima ili prilikama hodočasnika, a može se obaviti prije ili nakon povratka. U okvir tog oprostajnog molitvenog skupa treba svakako uvrstiti i blagoslov nabožnih predmeta što su ih hodočasnici nabavili kao uspomenu na svetište svoga hodočašća (usp. *D 287*).

7. Praktične upute

- 1.** Da bi hodočašće postiglo istinske duhovne plodove, hodočasnike treba za taj pothvat prikladno pripremiti. Za to je odgovoran animator, voditelj, po mogućnosti prezbiter ili đakon, koji bi trebao biti s hodočasnici za vrijeme putovanja i boravka u svetištu.
- 2.** Voditelj hodočašća treba posjedovati temeljitu teološku izobrazbu, iskustvo u organiziranju i vodstvu hodočašća, kao i odgovarajuću duhovnu dimenziju svoje osobnosti, jer on nije samo informator, nego prije svega svjedok autentične vjere i zdrave kršćanske duhovnosti.
- 3.** Voditelj treba dobro poznavati svetište, njegovu povijest i značenje, da bi se hodočašće odvijalo uredno, mirno i u sigurnom duhovnom ozračju.
- 4.** U pripremi hodočasnika treba na prvom mjestu naglasiti da je glavni cilj toga potvata tihi osobni susret s Bogom i samim sobom u sakramentu pomirenja i euharistijskom slavlju. Sve drugo treba biti usmjereno prema tome glavnom bogoštovnom činu.

5. Isto tako u pripremi treba neizostavno naglasiti da u hodočašću nije mjesto za preuzetna očekivanja i želje za čudesima, za čudesnim zbivanjima, ni želje za brzim i jeftinim rješavanjem životnih problema. Hodočašće se naime treba temeljiti na poniznoj vjeri i povjerenju u Božja obećanja uz poštivanje Božje volje, kako to svakodnevno molimo u Gospodnjoj molitvi.

6. Da bi hodočašće sačuvalo svoju izvornu bogoštovnu i pokorničku narav, treba upozoriti hodočasnike da u vrijeme boravka u svetištu izbjegavaju prateće zamke, o kojima je govor u poglavlju 2 ovog dokumenta, koje bi mogle taj duhovni pothvat obezvrijediti ili profanirati.

7. Liturgijska slavlja u svetištu voditelj treba dogovoriti s upraviteljem odnosnog svetišta i toga se dogovora strogo pridržavati. To isto vrijedi i za druga okupljanja u krugu svetišta.

8. U vrijeme euharistijskog slavlja u crkvi svetišta, nisu dozvoljene nikakve druge zborne aktivnosti u tom prostoru.

9. Voditelj treba osigurati i precizno dogovoriti s hodočasniciima vrijeme za osobnu pobožnost, kao i vrijeme i mjesto za odlaske iz svetišta.

10. Svećenici i đakoni trebaju ponijeti sa sobom odgovarajuće liturgijsko ruho i *celebret* svoga ordinarija ne stariji od godinu dana (ZCP 903; 929).

11. Svako svetište je strogo molitveni prostor i zato hodočasnici trebaju poštivati njegovu sakralnu narav, kako svojim pristojnim vladanjem i odijevanjem, tako i šutnjom.

12. Hodočasnici trebaju paziti i na čistoću prostora oko svetišta te odlagati otpad u korpe za smeće. i poštivati opća higijenska pravila u svemu.

13. Djeca mogu ići na hodočašće samo u pratnji barem jednog roditelja ili staratelja.

14. Ako netko od hodočasnika ima ozbiljne zdravstvene probleme, treba se prethodno posavjetovati sa vođiteljem puta da li i pod kojim uvjetima može biti sudionik hodočašća.

KONGREGACIJA ZA KLER

Prot.br.20110546.

PISMO UPRAVITELJIMA SVETIŠTA

Poštovani upravitelji!

Svakome od vas, kao i svim vašim suradnicima u dušobrižničkoj zauzetosti u svetištima, želim uputiti srdačan pozdrav s izrazima iskrene zahvalnosti za brižnu odanost kojom se svakodnevno skrbite za pastoralne potrebe hodočasnika, koji u sve većem broju, sa svih strana svijeta, pristižu u bogoštovna mjesta koja su vam povjerena.

Ovim pismom izražavam prije svega osjećaje Svetog Oca Benedikta XVI. koji postojanju svetišta, smatrajući ih dragocjenim u životu Crkve, pridaje veliku važnost, jer su, kao cilj hodočašća, nadasve mjesta „novoga poziva koji privlači sve veći broj hodočasnika i turista vjernika, među kojima ima i onih koji se nalaze u složenim ljudskim i duhovnim situacijama te ponešto udaljeni od življene vjere i sa slabom pripadnošću Crkvi“ (usp. *Pismo u povodu 2. Svjetskog kongresa o pastoralu hodočašća i svetišta*, Santiago de Compostela, 27-30. rujna 2010). Bl. papa Ivan Pavao II. je tvrdio: „Kršćanska svetišta su uvijek i svugdje bila i željela biti - znakovi Boga i njegova ulaska u ljudsku povijest“ (usp. *Govor upraviteljima svetišta*, 22. siječnja 1981). Svetišta su, dakle, „znak živoga Krista među nama i u tom su znaku kršćani uvijek prepoznavali inicijativu ljubavi živoga Boga prema ljudima“ (usp. Papinsko Vijeće za dušobrižništvo selilaca i putnika, *Svetište. Memorija, prisutnost i proroštvo Boga živoga*, 8. svibnja 1999., br.5).

Svjesna dakle naročitog značenja što ga imaju svetišta u iskustvu vjere svakog kršćanina, nadležna Kongregacija za kler (usp. Ivan Pavao II., Apostolska konstitucija *Pastor bonus*, 28. lipnja 1988., čl. 97, 1) želi predložiti vašoj pozornosti neka razmišljanja sa svrhom da iznova i učinkovitije potakne redovitu dušobrižničku zauzetost koja se u njima vrši. Svetište i danas, u klimi proširenog sekularizma, nastavlja biti povlašteno mjesto u kojem čovjek, putnik na ovoj zemlji, doživljava iskustvo Božje dobrotvorne i spasonosne prisutnosti. U svetištu, daleko od svakodnevnih briga, čovjek nalazi plodan prostor u kojem se može sabrati i iznova steći duhovnu snagu da bi nastavio hod vjere s većim žarom te u redovitom životu u svijetu - tražio Krista, našao ga i ljubio.

Što je središte dušobrižničke zauzetosti u svetištu? Zakonska odrednica o ovim bogoštovnim mjestima, utemeljena na dubokoj teološkoj mudrosti i iskustvu Crkve, predviđa da se „u svetištima obilnije pružaju vjernicima sredstva spasenja, revno naviješta riječ Božja, prikladno unapređuje bogoslužni život, osobito euharistijskim i pokorničkim slavljem, i neka se njeguju odobreni oblici pučke pobožnosti“ (kan. 1234, § 1). Navodeći dakle dragocjen sažetak specifičnoga dušobrižništva u svetištima, navedena zakonska odrednica daje zanimljiv poticaj da se ukratko razmisli o nekim bitnim oznakama službe koju vam je Crkva povjerala.

1. Navještaj riječi, molitva i pučka pobožnost

Svetište je mjesto u kojem Božja riječ odjekuje jedinstvenom snagom. Sveti Otac Benedikt XVI., u nedavno objavljenoj (30. rujna 2010) Apostolskoj posinodalnoj pobudnici *Verbum Domini*, ističe da se „Crkva temelji na Božjoj riječi, iz nje se rađa i od nje živi“

(br.3). Crkva je „kuća“ (*isto*, br.52) u kojoj se božanska riječ prihvaća, o njoj razmišlja, navješćuje i slavi (*isto*, 121). Što papa veli o Crkvi može se analogno tvrditi i o svetištu.

Navještaj riječi Božje poprima bitnu ulogu u dušobrižničkom životu svetišta. Stoga sveti službenici imaju zadaću da pripremaju taj navještaj u molitvi i razmatranju, pomno procjenjuju sadržaj navještaja uz pomoć duhovne teologije u školi crkvenog učiteljstva i svetaca. Glavni izvori njihove propovijedi neka budu Sveto Pismo i liturgija (usp. Drugi vatikanski sabor, Konstitucija o svetoj liturgiji *Sacrosanctum Concilium*, 4. prosinca 1963, br. 35), a tim izvorima neka pridruže dragocjeni *Katekizam katoličke Crkve* i njegov *Kompendij*. Služba riječi, koja se vrši u raznim oblicima i u skadu s objavljenim pokladom vjere, bit će tim učinkovitija i prodornija ukoliko se više rodi u srcu i molitvi te bude izražena u lijepim i razumljivim jezicima, prikladnim da ispravno pokažu trajnu suvremenost vječne riječi.

Ljudski odgovor na uspješno naviještenu riječ Božju jest molitva. „Svetišta su hodočasnici, koji traže svoja živa vrela, izvanredna mjesta da 'kao Crkva' dožive pojedine oblike kršćanske molitve“ (*Katekizam Katoličke Crkve*, 11. listopada 1992, br. 2691).

Molitveni život se odvija na različite načine. Među njima nalazimo razne oblike pučke pobožnosti koji trebaju uvijek ostaviti „odgovarajući prostor za navještaj i slušanje riječi Božje; jer će 'u biblijskoj riječi pučka pobožnost doista naći neiscrpno vrelo nadahnuća, nenadmašive uzorke molitve i plodonosne tematske ponude“ (*Verbum Domini*, br. 65).

Direktorij o pučkoj pobožnosti i liturgiji
(Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, 9.

travnja 2002) posvećuje jedno poglavlje svetištima i hodočasnicima sa željom

„da bi se uspostavio i promicao ispravan odnos između liturgijskih čina i pobožnih vježbi“ (br. 261). Pučka pobožnost je od velike važnosti za vjeru, kulturu i kršćanski identitet mnogih naroda. To „istinsko blago Božjega naroda“ (*isto*, br. 9) u Crkvi i za Crkvu jest izraz vjere jednog naroda. Da bi se shvatila njezina vrijednost neka bude dovoljno zamisliti siromaštvo povijesti zapadne kršćanske duhovnosti, koje bi kao posljedica uslijedilo da nije bilo *krunice*, *križnog puta* i *procesija*. To su samo primjeri, ali dovoljno očevidni da se istakne njihova neophodnost.

Obavljajući svoju službu u svetištu, često imate priliku gledati pobožne kretnje, koliko svojstvene toliko i izražajne, kojima hodočasnici nastoje vidljivo izraziti vjeru koja ih nadahnjuje. Brojni i šaroliki oblici pobožnosti, koji često proizlaze iz isto takvih osjećaja i tradicija pojedinih kultura, svjedoče o gorljivom intenzitetu duhovnog života, podržavanog ustrajnom molitvom i prisnom željom da se što tješnje poveže s Kristom.

Crkva, svjesna važnog utjecaja tih religioznih manifestacija u duhovnom životu vjernika, uvijek je priznavala njihovu vrijednost i poštivala njihove izvorne pokazatelje. Štoviše, njih su preporučivali i promicali također rimski prvosvećenici i koncili u svom naučavanju. Ali, istodobno, gdje je susrela mentalitet ili stavove protivne zdravoj religioznosti, Crkva je osjećala potrebu da intervenira - bilo čisteći takve čine od nastranosti, bilo dajući upute pomoću razmatranja, tečajeva, predavanja, i tome slično. Pučka pobožnost naime samo ako je ukorijenjena u izvornoj katoličkoj tradiciji može biti *locus theologicus*, plodno sredstvo evangelizacije u kojem također elementi ambijentalne urođeničke kulture mogu sinergijski naći prijam i dostojanstvo.

Stoga, dakle, jer ste odgovorni za dušobrižništvo u svetištima, vaša je zadaća da poučite hodočasnike da liturgijsko slavlje treba zauzimati apsolutnu prednost u životu svakog vjernika. Osobno vršenje oblika pučke pobožnosti neka se ne priječi niti odbacuje, štoviše neka se unapređuje, ali se njime ne može zamijeniti sudjelovanje u liturgijskom bogoštovlju. Takvi izrazi pobožnosti umjesto da se suprotstavljaju središnjosti Liturgije, trebaju se slagati s njom i prema njoj uvijek biti usmjereni. Jer se, naime, u liturgijskom slavlju svetih misterija izražava zajednička molitva čitave Crkve.

2. Milosrđe Božje u sakramentu pomirenja

Sjećanje na Božju ljubav, koja se u svetištu ponazočuje na posebno istaknut način, vodi molitvi za oproštenje grijeha i želji da se moli za dar vjernosti pokladu vjere. Svetište je dakle i mjesto trajnog uprisutnjivanja Božjeg milosrđa. To je gostoljubivo mjesto gdje čovjek može imati stvarni susret s Kristom, iskusiti istinu njegova nauka i oprostjenja, te dostojno i plodonosno pristupiti Euharistiji.

U tu svrhu treba promicati, a po mogućnosti i pojačati, trajnu prisutnost svećenikâ koji neka se velikodušno, ponizno i prijazno, posvete ispovijedanju. Djelujući kao „znak i sredstvo Božje milosrdne ljubavi prema grešniku“ (usp. *Katekizam KC*, br 1465), neka ispovjednici u podjeljivanju sakramenta pomirenja i praštanja - pomognu pokornicima da iskuse Božju dobrotivost, shvate ljepotu i veličinu njegove dobrote i da u svojim srcima otkriju instimnu želju za svetošću kao općem pozivu i zadnjem cilju svakog vjernika (usp. Kongregacija za kler, *Svećenik službenik Božjeg milosrđa*, 9. ožujka 2011., br.22).

Neka ispovjednici, rasvjetljujući savjest pokornika, istaknu također tijesnu vezu koja povezuje sakramentalnu ispovijed s novim životom usmjerenim prema odlučujućem obraćenju. Neka zato potiču vjernike da pristupaju ovome sakramentu često i s revnom pobožnošću, da bi, osnaženi milošću koja se u njemu dariva, mogli trajno hraniti svoju vjernu zauzetost oko nasljedovanja Krista napredujući u evanđeoskoj savršenosti.

Neka budu na raspolaganju i dostupni službenici sakramenta pokore te neka njeguju stav razumijevanja, budu prijazni i poticajni (usp. *Svećenik službenik Božjeg milosrđa*, br. 51-57).

Da bi se poštivala sloboda svakog vjernika, a ujedno i potpomogla puna iskrenost u sakramentalnom sudištu, uputno je da na prikladnim mjestima (primjerice, ako je moguće, u kapeli pomirenja) budu na raspolaganju ispovjedaonice s čvrstom rešetkom. Tako u Apostolskom pismu *Milosrđe Božje* (7. travnja 2002) veli bl. papa Ivan Pavao II.: „Sjedište za ispovijedanje disciplinski je uređeno odredbama odnosnih biskupskih konferencija, koje neka vode računa da ispovjedaonice budu smještene na vidljivu mjestu i budu opremljene sa čvrstom rešetkom da se njima mogu slobodno služiti vjernici i sami ispovjednici koji to budu željeli“ (br.9 b; usp. Kan. 964, § 2; Papinsko Vijeće za tumačenje zakonskih akata, *Responsa ad propositum dubium: de loco excipiendi sacramentales confessiones*, AAS 90, 1998, 711; usp. *Svećenik službenik Božjeg milosrđa*, br.41).

Službenici ovoga sakramenta neka se osim toga zalažu da pokornici shvate duhovne plodove koji proizlaze iz oproštenja grijeha. Sakrament pokore naime „donosi istinsko 'duhovno uskrsnuće', vraća dostojanstvo i dobra života djece Božje, od kojih je najvažnije Božje prijateljstvo“ (usp. *Katekizam KC*, br. 1468).

Imajući u vidu činjenicu da su svetišta mjesta istinskog obraćenja, preporučljivo je da bude pojačana formacija ispovjednika za dušobrižništvo onih koji nisu poštivali ljudski život od začeća do prirodne smrti.

U podjeljivanju božanskog milosrđa neka svećenici propisno obavljaju ovu posebnu službu u punoj vjernosti prema istinskom nauku Crkve. Neka budu dobro formirani u nauci te neka ne zanemaruju da se povremeno dodatno posuvremenjuju naročito u pitanjima iz područja morala i bioetike (usp. *Katekizam KC*, br.1466). Neka budu vjerni učiteljstvu Crkve također na području ženidbenog morala. Stoga, dakle, neka u ispovjedaonici izbjegavaju očitovanje privatnih nauka, osobnih mišljenja ili svojevoljnih procjena, protivnih onome što Crkva vjeruje i naučava. Za njihovu trajnu formaciju potrebno ih je poticati da sudjeluju u specijalnim tečajevima što ih, primjerice, organiziraju Apostolska pokorničarna i neki Papinski univerziteti (usp. *Svećenik službenik Božjeg milosrđa*, br. 63).

3. Euharistija-izvor i vrhunac kršćanskoga života

Riječ Božja i pokorničko slavlje intimno su spojeni sa svetom euharistijom, središnjim otajstvom „u kojem je sadržano svekoliko dobro Crkve, tj. sam Krist, naša Pasha“ (usp. Drugi vatikanski sabor, *Presbyterorum ordinis*, 7. prosinca 1965., br. 5). Euharistijsko slavlje je srce sakramentalnoga života svetišta. U njemu nam se dariva Gospodin. Neka, dakle, hodočasnici koji pohađaju svetišta, budu svjesni da im, prime li u svoje srce euharistijskoga Krista s pouzdanjem, on daje mogućnost stvarne preobrazbe života.

Dostojanstvo euharistijskog slavlja neka bude prikladno istaknuto također pomoću gregorijanskog, višeglasnog ili pučkog pjevanja (usp. *Sacrosanctum*

Concilium, br.116 i 118); ali isto tako i birajući primjereno kako što plemenitije glazbene instrumente (orgulje sa sviralama i njima slične, usp. *isto*, br. 120), tako i odjeću koju oblače službenici, kao i druge predmete koji se koriste u liturgiji; sve to treba odgovarati zakonima plemenitosti i svetosti. U koncelebriranim slavljinima neka se nastoji da bude ceremonijar, koji neka ne koncelebrira, i neka po mogućnosti svaki koncelebrant obuče misnicu, odnosno vlastito crkveno ruho svećenika kada slavi božanska otajstva.

U posinodalnoj apostolskoj pobudnici *Sacramentum caritatis* (22. veljače 2007), Sveti Otac Benedikt XVI. piše da je „najbolja kateheza o Euharistiji sama dobro slavljena Euharistija“ (br. 64). Zato neka službenici u svetoj Misi vjerno poštivaju sve što je propisano odrednicama liturgijskih knjiga. Rubrike naime nisu neobvezatne smjernice za svećenika, već obvezatni propisi koje on treba brižljivo i vjerno opsluživati u svakoj radnji ili znaku. U svakoj naime odrednici je sadržan duboki teološki smisao koji se ne može umanjivati ili omalovažavati. Stil slavlja koji uvodi samovoljne liturgijske novotarije, osim što kod vjernika stvara zabunu i podjele, nanosi također štetu časnoj predaji i samom ugledu Crkve, kao i crkvenom jedinstvu.

Svećenik koji predvodi Euharistiju nije samo tek puki izvršitelj obrednih rubrika, Štoviše, revno i pobožno unutarnje sudjelovanje službenika koji će slaviti božanska otajstva, kad su praćena istinskim vrednovanjem znakova i liturgijskih propisanih radnji, oblikovat će ne samo njegov duh u molitvi, nego će se očitovati plodnim također za euharistijsku vjeru vjernika koji u slavlju *djelatno sudjeluju* (usp. *Sacrosanctum Concilium*, br. 14).

Isus Krist, kao plod sebedarja u Euharistiji, ostaje pod prilikom kruha. Slavlja klanjanja Euharistiji izvan svete mise, s izlaganjem i blagoslovom s Presvetim Sakra-

mentom, očituju ono što je u srcu slavlja: klanjanje, odnosno sjedinjenje s Isusom Žrtvom.

U svezi s tim, papa Benedikt XVI. naučava da „nam u Euharistiji Sin Božji dolazi u susret sa željom da se s nama sjedini; euharistijsko klanjanje nije drugo već naravno produženje samoga slavlja koje je u sebi najveći čin klanjanja Crkve“ (usp. *Sacramentum Caritatis*, br. 66) i dodaje: „Čin klanjanja izvan svete mise produžava i jača ono što se ostvarilo u samom liturgijskom slavlju“ (n.mj.).

Neka se na taj se način pridaje najveća pozornost mjestu tabernakula u svetištu (ili u posebnoj kapeli koja je namijenjena isključivo za klanjanje Presvetom sakramentu), budući da je u sebi „magnet“, poziv i poticaj na molitvu, klanjanje, razmatranje, na prisno prijateljstvo s Gospodinom. U spomenutoj pobudnici papa ističe da „pravi smještaj tabernakula pomaže da se prepozna Kristova stvarna prisutnost u Presv. Sakramentu. Stoga je potrebno da mjesto na kojem se čuvaju euharistijske prilike, zahvaljujući i vječnom svjetlu, bude lako uočljivo svakome tko uđe u crkvu“ (*isto*, br. 69).

Tabernakul, svetohranište Euharistije, neka zauzima istaknuto mjesto u svetištima, tako da se, i podsjećanjem na odnos između umjetnosti, vjere i slavlja, pazi na „jedinstvo među vlastitim elementima prezbitarija: oltara, križa, tabernakula, ambona i sjedišta“ (*isto*, br. 41). Pravilni smještaj rječitih znakova naše vjere u arhitekturi bogoštovnih mjesta, doprinosi bez sumnje, posebice u svetištima, primjereno prvenstvo Kristu, živom kamenu, prije pozdrava Djevici i svecima opravdano slavljenima u tom mjestu, dajući tako priliku pučkoj pobožnosti da pokaže svoje korjene uistinu euharistijske i kršćanske.

4. Novi dinamizam za evangelizaciju

Na kraju želim istaknuti da svetišta, o tome svjedoči stalni porast broja hodočasnika koji ih pohađaju, i danas čuvaju izvanrednu privlačnost. Nerijetko se radi o ljudima i ženama svake dobi i uvjeta, iz složenih ljudskih i duhovnih situacija, ponekad udaljenih od temeljitoga života vjere ili su vrlo slabog osjećaja svoje pripadnosti Crkvi. Njima se pohod svetištu može otkriti kao dragocjena prilika da se susretnu s Kristom te otkriju duboki smisao svoga krsnog zvanja ili da osjete njegov spasonosni zov.

Stoga potičem svakoga od vas da ovim osobama upravite osobito prijatan i brižljiv pogled. I u tom pogledu neka ne bude ništa ostavljeno improvizaciji. Bilo bi veoma odgojno ako bi se, s evanđeoskom mudrošću i širokom osjetljivošću, pridružili hodočasnici i pohoditeljima kao suputnici, osluškujući razloge srca i očekivanja duha. U takvoj službi suradnja osoba s posebnim zaduženjima, obdarenih prijaznom ljudskošću, duhovnom bistrinom i teološkom razumnošću, pomaže da uvede hodočasnike u svetište kao u milosni događaj, mjesto vjerničkog iskustva i ponovno nađenene radosti. U svezi s tim bilo bi uputno razmotriti mogućnost da se prirede duhovni susreti također u večernjim ili noćnim satima (noćna klanjanja ili molitveno bdjenje), tamo gdje se priliv hodočasnika pokaže znatno velikim i gdje je u stalnom pritjecanju.

Vaša dušobrižnička ljubav može pružiti korisnu priliku i dati jak poticaj da u njihovu srcu zatitra želja da poduzmu ozbiljan i snažan hod vjere. Pomoću raznih oblika kateheze možete ih dovesti do shvaćanja da je vjera, daleko od toga da bi bila tek neki nejasni i apstraktni vjerski osjećaj, već stvarno opipljiva i da se uvijek izražava u ljubavi i pravednosti jednih prema drugima.

Tako navještanje riječi Božje i nauka Crkve u propovijedima, katehezama, duhovnim obnovama i pomoću duhovnog vodstva, sačinjava u svetištima odličnu pripremu za primanje Božjega praštanja u sakramentu Pokore i za djelatno i plodonosno sudjelovanje u slavlju oltarske žrtve.

Euharistijsko klanjanje, pobožnost Puta križa te kristološko-marijanska molitva krunice, bivaju - uz sakramentale i votivne blagoslove - svjedočanstva ljudske pobožnosti i hoda s Isusom prema milosrdnoj ljubavi Oca u Duhu. To je način da se pojača dušobrižništvo obitelji i da providonosno urodi plodom molitva Crkve „Gospodaru žetve da pošalje poslenike u žetvu svoju“ (Mt 9,38): sveta i brojna zvanja svećeničkog i posebno posvećenoga života!

Osim toga, neka svetišta, vjerna svojoj slavnoj predaji, ne zaborave zauzetost u djelima ljubavi i javne pomoći, u promociji čovjeka, u zaštiti ljudskih prava i u zauzimanju za pravdu prema društvenom nauku Crkve. Dobro je da uz svetišta cvjetaju također kulturne inicijative, kao primjerice znanstveni skupovi, seminari, izložbe, smotre, konkursi i umjetničke predstave s kršćanskim temama. Tako će svetišta postati također promotori kulture, znanstvene i pučke, te sa svoje strane doprinijeti kulturnom projektu usmjerenom prema kršćanskom shvaćanju Crkve.

Tako se Crkva svugdje u svijetu pripravlja za dolazak Spasitelja pod vodstvom Djevice Marije, *Zvijezde nove evangelizacije*, po kojoj se sama Milost priopćuje čovječanstvu potrebitom spasenja. A svetišta, mjesta u koja se ide tražiti, oslušivati i moliti, postaju tajanstvenim mjestima gdje nas Bog dotiče svojom riječju, sakramentima pomirenja i euharistije, te zagovorom Majke Božje i svetaca.

Samo na taj način, među valovima i olujama povijesti, prkoseći tvrdoglavom shvaćanju vladajućeg rela-

tivizma, svetišta će biti pobornici obnovljenog dinamizma u toliko željenoj novoj evangelizaciji.

Zahvaljujući ponovno svakome upravitelju za odanost i dušobrižničku ljubav da bi svako svetište uvijek bilo sve više znakom dobrohotne prisutnosti Utjelovljene Riječi, izražavam svoju najsrdačniju bliskost u Gospodinu, pod pogledom blažene Djevice Marije.

*Vatikan, 15. kolovoza 1011.
Uznesenje Blažene Djevice Marije.*

*Mauro kardinal Piacenza
Prefekt*

*+ Celso Morga Iruzubieta
Naslovni nadbiskup Albe Marittime
Tajnik*

(Preveo s talijanskog fra Benedikt Vujica OFM)

POSVETNA MOLITVA SRCU ISUSOVU

Gospodine Isuse Kriste zahvaljujem Ti za sve darove koje si mi dao: za dar života i zdravlja, za milost vjere i dar pripadnosti Katoličkoj Crkvi. Danas se posvećujem Tvome Božanskom Srcu.

Ovim činom najprije ispovijedam i potvrđujem svoju kršćansku vjeru i svoje opredjeljenje za Tebe; potvrđujem svoje prihvaćanje svih katoličkih istina vjere kako nas uči sveta Crkva u kojoj si mi dao milost da sam rođen i odrastao.

Potvrđujem svoj krsni savez s Tobom i svoju odluku da po njemu živim. Priznajem Te svojim Gospodarom i Kraljem.

Izjavljujem da ćeš mi od sada Ti sa ljubavlju Tvoga Božanskog Srca biti najviša vrijednost moga života koju primam u svoje biće. Pomozi mi da mogu živjeti dostojno Tvoje ljubavi i da njome usrećujem svoje bližnje.

Slijedeći primjer brojnih tisuća hrvatskih mladića i djevojaka koji su se prije stotinu godina posvetili Tvome Presvetom Srcu i ja zajedno s njima ispovijedam i kličem: "Dušom tijelom vijek sam Tvoj..." Tvoj hoću biti i ostati sada i uvijek!

MOLITVA GOSPI OLOVSKOJ

O Gospo olovska, bezgrešna, blaga,
Ti si nam utjeha, pomoć i snaga.

Zdravo Marijo!

Pred slikom tvojom sad, stojimo svi mi,
Molitve naše čuj, zavjete primi.

Zdravo Marijo!

Čudesno narod svoj štitila ti si,
Zaboravila nas nikad nisi.

Zdravo Marijo!

Život nam tekao stoljeća mnoga
Pod svetim okriljem imena tvoga

Zdravo Marijo!

I danas predano molimo mi te,
Da tvoje ruke nas brane i štite.

Zdravo Marijo!

Nek tvoje ljubavi grije nas plamen
U vječnost sretnu ti vodi nas. Amen

Fra Ladislav Fišić

Sveti Ivo Krstitelju,
vjeri prijatelju Božji,
tebe je Isus nazvao najvećim od svih
koje je ikad žena rodila.
Pomozi mi svojim zagovorom
da se vratim na put Božji
i da, živeći po Božjim zapovijedima,
dorastem do prave veličine ljudske.

Ti si ustrajno pozivao sve ljude
da ne čine zlo
i nikome ne nanose nepravdu.
Pomozi mi svojom molitvom
da se odrekнем svojih zlih navika,
zlih misli, riječi i djela,
te da čineći dobro i samo dobro,
nastojim popraviti dosad učinjene štete...

Tvoje svetište u Podmilačju
nadživjelo je stoljeća teških vremena
i, sravnjeno sa zemljom, opet niče iz pepela.
Izmoli i meni takvu postojanost
i odlučnost da uvijek iznova
krećem u novi početak na putu Božjem.
I da vežem, sv. Ivo, svoje srce
za svoju domovinu
onako kako se tvoje svetište
vjerno s njome vezalo
pa i u dobra i u zla vremena
u njoj Boga slavi i ljude na dobro poziva
te tako pripravlja put Onome
koji će na koncu vjekova
doći suditi živima i mrtvima. Amen.

Iz Molitve sv. Ivi u Podmilačju

Ti Presveta Djevice i majko, koja poznaješ naša stradanja i
naše napore,
Ti koja si ovom narodu uvijek bila zagovornica i
pomoćnica na putu vjere,
sjeti se svih svojih sinova i kćeri.
Zagovaraj kod Boga njihove molitve, sačuvaj čvrstu
njihovu vjeru,
ojačaj njihovu nadu, uvećaj ljubav.
Mi Te, posebno, molimo za naše obitelji,
daj da one budu svetište plodnog života i uzajamne ljubavi.
Sačuvaj u vjeri Crkve našu mladež,
Pomozi im da čistoću srca sačuvaju.
Izručujemo tvojoj zaštiti naše radnike, zemljoradnike,
liječnike,
one koji upravljaju narodom, kulturne i prosvjetne radnike.
Svrni svoj pogled na bolesne, na one koji trpe zbog vjere.
Pomozi nam, Odvjetnice naša, da se dignemo iz svojih
grešnih padova.
Očuvaj nas od svakoga zla, napose grijeha psovke.
Zaustavi izumiranje obitelji i bračnu nevjernost u našem
narodu.
Pomozi u borbi protiv zavodničke snage požude i nevjere
svijeta.
Očuvaj nas od zla teške sebičnosti.
Daj da budemo osjetljivi za potrebe siromašnih, bolesnih i
nezbrinutih.
Vodi nas putovima mira.
Daj da u pravdi i slobodi živimo sa svojim bližnjima.
Daj da poput Tebe služimo svima koji su pozvani da
postanu Očeva djeca.
Pomozi da svi po Kristu zadobijemo milost vječnog
spasenja.

Iz Zavjetne molitve Gospi Kondžilskoj